

Міністерство освіти і науки України

Модельна навчальна програма

«Здоров'я, безпека та добробут. 5–6 класи (інтегрований курс)»
для закладів загальної середньої освіти

(авт. Дудко С. Г., Ярошенко Т. І., Калініченко І. О., Водолазська Т. В.)

«Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»
(наказ Міністерства освіти і науки України від 18.10.2024 № 1475)

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	2
ВСТУП.....	2
Мета та завдання модельної навчальної програми.....	2
Ціннісні орієнтири і принципи модельної навчальної програми.....	3
Пріоритетні напрями програми.....	5
ОСНОВНА ЧАСТИНА.....	5
Розділ 1. СТРУКТУРА ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ ДЛЯ 5 КЛАСУ.....	5
Модуль 1. Безпека і моє здоров'я.	
Модуль 2. Психосоціальне благополуччя.	
Модуль 3. Добробут та моя підприємливість.	
Розділ 2. СТРУКТУРА ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ ДЛЯ 6 КЛАСУ.....	6
Модуль 1. Безпека в соціумі та громадське здоров'я.	
Модуль 2. Психосоціальне благополуччя.	
Модуль 3. Добробут і підприємливість.	
Розділ 3. РЕАЛІЗАЦІЯ МОДЕЛЬНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ.....	6
3.1. Очікувані результати, пропонований зміст інтегрованого курсу, види навчальної діяльності, 5 клас	7
3.2. Очікувані результати, пропонований зміст інтегрованого курсу, види навчальної діяльності, 6 клас	14
ПРИКІНЦЕВА ЧАСТИНА.....	21
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	22

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

ВСТУП

Представлена модельна навчальна програма інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут. 5–6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти авторів Дудка С. Г., Ярошенко Т. І., Калініченко І. О., Водолазської Т. В. (далі – Програма) розроблена для адаптаційного циклу навчання базової середньої освіти (5–6 класи) з дотриманням вимог Державного стандарту базової середньої освіти (Постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 р. № 898) та врахуванням Державного стандарту початкової освіти (Постанова Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87), положень Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року (2016), Методичних рекомендацій для розроблення модельних навчальних програм (лист Міністерства освіти і науки України від 24 березня 2021 р. № 4.5/637-21).

Програма інтегрованого курсу спрямована на реалізацію загальної мети базової середньої освіти, яка полягає в розвитку природних здібностей, інтересів, обдарувань, формуванні компетентностей, необхідних для соціалізації та громадянської активності учнів/учениць, свідомого вибору подальшого життєвого шляху і самореалізації, продовження навчання на рівні профільної освіти або здобуття професії, виховання відповідального, шанобливого ставлення до родини, суспільства, навколишнього природного середовища, національних і культурних цінностей українського народу та на реалізацію компетентнісного потенціалу й вимог до обов'язкових результатів навчання, що їх мають опанувати школярі і які визначено в Додатку 15 Державного стандарту базової середньої освіти для соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі.

Мета та завдання модельної навчальної програми

Реалізуючи засади соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі, модельна навчальна програма інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» має на меті формування успішної самодостатньої особистості учнів та учениць, які володіють знаннями й практичними вміннями для збереження й розвитку здоров'я власного і навколишніх, дбають про безпеку і добробут у повсякденному житті, поведуться етично, є патріотами своєї держави, виявляють підприємливість та фінансову грамотність, професійно зорієнтовані.

Програму інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» спрямовано на досягнення таких **завдань** у процесі навчання учнів/учениць:

– формування в учнів/учениць переконань щодо визначення життя та здоров'я людини як найвищої соціальної цінності;

- формування основ здоров'язбережувальної компетентності учнів/учениць;
- надання учням/ученицям інформації щодо принципів життєдіяльності людини, спрямованих на безпеку, збереження та розвиток здоров'я, власного й суспільного добробуту;
- формування навичок культури безпечної поведінки, прийняття зважених рішень для збереження здоров'я, дотримання безпеки (зокрема під час воєнного стану та надзвичайних ситуацій) й забезпечення добробуту;
- розвиток життєвих навичок для успішної соціалізації та самореалізації особистості, практичне застосування набутих компетентностей та вмінь у повсякденному житті на засадах сталого розвитку суспільства;
- формування свідомої мотивації щодо збереження та зміцнення всіх складових здоров'я: фізичного, психічного, духовного й соціального;
- формування основ інфомедійної грамотності, безпечного користування інтернетом;
- виховання поваги до Конституції України, державної символіки, української нації, державної мови України.

Головною ідеєю інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» є формування компетентностей і наскрізних умінь щодо дотримання безпеки та збереження здоров'я як власного, так і людей навколо, а саме: безпеки під час воєнного стану та надзвичайних ситуацій, у побуті, психосоціального благополуччя, орієнтації в сучасному інформаційному просторі, розвитку підприємливості, фінансової грамотності, формування національної ідентичності учнів/учениць 5–6 класів, спонуканні їх до волонтерської діяльності.

Організація освітнього процесу з реалізації інтегрованого курсу передбачає: зв'язок навчання із життям, свідомий вибір здобувачами освіти здорового та безпечного способу життя, розвиток у них уміння адаптуватися до дійсності, протистояти ризикам, пов'язаним із воєнним станом і надзвичайними ситуаціями, реалізацію діяльнісного та компетентнісного підходів під час освітнього процесу, посилення їхньої мотивації до навчання, розвиток самостійності й активності учнів/учениць, уміння спілкуватися, вирішувати конфліктні ситуації, співпрацювати з однолітками в процесі різних видів діяльності, що дає змогу кожному громадянину жити, дбаючи про власний добробут на засадах сталого розвитку.

Ціннісні орієнтири і принципи модельної навчальної програми

Основою модельної навчальної програми є такі **ціннісні орієнтири**:

- повага до особистості учня/учениці та визнання пріоритету його/її пізнавальних інтересів, ставлень, прагнень, наполегливості, досвіду, власного вибору, загальнолюдських цінностей при визначенні мети та організації освітнього процесу, покладених в основу реалізації Державного стандарту базової середньої освіти;

- взаємодія між усіма учасниками освітнього процесу, яка ґрунтується на принципах рівноправності, толерантності, неприпустимості булінгу та психологічного насильства;
- забезпечення рівного доступу кожного з учнів та учениць до освіти з урахуванням їхніх потреб та можливостей;
- дотримання принципів академічної доброчесності при взаємодії учасників освітнього процесу та організації всіх видів навчальної діяльності;
- становлення вільної особистості здобувачів освіти, підтримка їхньої самостійності, підприємливості й ініціативності, розвиток критичного мислення та особистої впевненості;
- формування культури здорового способу життя здобувачів освіти, створення умов для забезпечення їхнього гармонійного фізичного і психічного розвитку, добробуту;
- створення освітнього безпечного середовища, де панує атмосфера довіри, без жодих форм дискримінації учасників освітнього процесу;
- утвердження людської гідності, чесності, милосердя, доброти, справедливості, співпереживання, взаємоповаги і взаємодопомоги, поваги до прав та свобод людини, здатності до конструктивної взаємодії учнів і учениць між собою та з дорослими;
- усвідомлення культурних цінностей українського народу, патріотизму, історико-культурних надбань і традицій, формування активної громадянської позиції;
- плекання в учнів/учениць любові до рідного краю, відповідального ставлення до довкілля.

Програма спрямована на формування наскрізних щодо всіх ключових компетентностей умінь, реалізує компетентнісний потенціал соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі за всіма ключовими компетентностями та забезпечує досягнення обов'язкових очікуваних результатів навчання, визначених Державним стандартом для 5–6 класів за освітньою галуззю «Соціальна і здоров'язбережувальна», відповідно до яких учень/учениця:

- вміє розпізнати й оцінити ризики, що загрожують життю і здоров'ю власному та людей навколо;
- ухвалює рішення на користь для власної безпеки та безпеки інших осіб, здоров'я і добробуту;
- робить аргументований вибір здорового способу життя, аналізує й оцінює відповідні наслідки й ризики;
- виявляє підприємливість і поводить етично для поліпшення здоров'я, безпеки і добробуту.

Програму побудовано з урахуванням таких **принципів**, як цілісність, неперервність, системність, наступність, спрямованість, дитиноцентризм, принцип зв'язку навчання із життям, який, зокрема, реалізується шляхом розгляду життєвих ситуацій, залучення особистого досвіду здобувачів освіти та розв'язання ними ситуативних завдань, опанування ключових умінь і навичок безпечної для життя та здоров'я поведінки.

Пріоритетні напрями програми

Пріоритетними напрямками програми є формування відповідальності учнів/учениць за власне життя, здоров'я та добробут; висвітлення ключових безпекових питань, що пов'язані з ризиками воєнного часу, а також питань, що стосуються надання психологічної самопомоги; реалізація засад концепції сталого розвитку суспільства; комунікативно зорієнтованого та діяльнісного підходів до навчання; національно-патріотичного виховання під час викладання інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека, добробут» у 5–6 класах; орієнтація на події соціального і природного довкілля.

Інтегрований курс «Здоров'я, безпека, добробут» у 5–6 класах забезпечує наступність між початковою і базовою середньою освітою, урахуваючи вікові психолого-педагогічні особливості учнів/учениць і логічно продовжуючи інтегрований пропедевтичний курс «Я досліджую світ» початкової школи. У програмі забезпечено наступність і послідовність вивчення тем від 5 до 6 класу, які впорядковано за модулями.

Вибір шляхів реалізації мети соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі й завдань інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» обумовлено особливостями організації освітнього процесу на засадах його двоскладовості: понятійна і діяльнісна частини курсу включають навчання на основі життєвих навичок, активну взаємодію всіх учасників освітнього процесу, використання інформаційно-комунікаційних технологій навчання, вправи для опанування ключових умінь і навичок щодо безпечної поведінки, збереження життя і зміцнення здоров'я.

ОСНОВНА ЧАСТИНА

Розділ 1. СТРУКТУРА ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ ДЛЯ 5 КЛАСУ

Програма інтегрованого курсу для 5 класу містить три модулі, зміст яких розкривається такими розділами:

Модуль 1. Безпека і моє здоров'я.

1.1. Здоров'я та його складові.

1.2. Моя безпека під час воєнного стану й надзвичайних ситуацій.

1.3. Безпека у побуті.

Модуль 2. Психосоціальне благополуччя.

2.1. Особистий і суспільний добробут.

2.2. Навігація в сучасному інформаційному просторі.

Модуль 3. Добробут і моя підприємливість.

3.1. Зростаю патріотом.

3.2. Моя підприємливість.

Розділ 2. СТРУКТУРА ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ ДЛЯ 6 КЛАСУ

Програма інтегрованого курсу для 6 класу містить три модулі, присвячені безпеці в соціумі, громадському здоров'ю, особистому та суспільному добробуту, зміст яких розкривається такими розділами:

Модуль 1. Безпека в соціумі та громадське здоров'я.

1.1. Вплив соціального середовища на безпеку життєдіяльності.

1.2. Що для мене є громадське здоров'я?

Модуль 2. Психосоціальне благополуччя та безпека.

2.1. Психічна і духовна складові здоров'я.

2.2. Соціальна інтеграція.

2.3. Безпека в мережі інтернет.

Модуль 3. Добробут і підприємливість.

3.1. Мій внесок у суспільний добробут.

3.2. Підприємливість і фінансова грамотність.

За бажанням заклад освіти може змінювати послідовність вивчення пропонованих тем модулів.

Розділ 3. РЕАЛІЗАЦІЯ МОДЕЛЬНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

Реалізація модельної навчальної програми «Здоров'я, безпека та добробут. 5–6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти може здійснюватися за допомогою різноманітних навчальних матеріалів: навчальних посібників, підручників, індивідуального методичного забезпечення вчителя, зошитів із друкованою основою, щоденників спостережень тощо.

Ураховуючи зміст програми та теми модулів, освітній процес доцільно здійснювати в класі та поза його межами: на екологічній стежині, у «зеленому класі», організованому на території закладу освіти чи парку, в обладнаному навчальному кабінеті (зокрема в кабінеті безпеки, кабінетах біології, історії, географії тощо), у музейній кімнаті чи іншому навчальному кабінеті школи. Якщо є потреба, можна організувати навчання дітей за індивідуальною освітньою траєкторією, а також в умовах змішаного й дистанційного навчання.

Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут» передбачає міжпредметні зв'язки з галуззю «Фізична культура», мовно-літературною, математичною, інформатичною, технологічною, природничою, громадянською та історичною, мистецькою галузями.

Учителю під час організації освітнього процесу з інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» рекомендується зосередити увагу на проведенні занять із використанням методів навчання, що ґрунтуються на активній участі всіх учнів/учениць: робота в групах, обговорення, «мозкові штурми», розроблення концептуальних карт, рольові ігри, дискусії, творчі проекти, створення лепбуків, написання есе, листів, виступів, інтерв'ю, аналіз життєвих ситуацій, онлайн-подорожі, екскурсії, складання алгоритмів дій і моделювання розв'язання проблеми тощо.

3.1. Очікувані результати, пропонований зміст інтегрованого курсу, види навчальної діяльності, 5 клас

Очікувані результати	Пропонований зміст інтегрованого курсу	Види навчальної діяльності
Модуль 1. Безпека і моє здоров'я		
1.1. Здоров'я та його складові		
<p><i>Розуміє</i> взаємовплив фізичного, психічного і соціального здоров'я на особисте благополуччя; <i>визначає</i> основні складові здоров'я; <i>обмірковує</i> альтернативні рішення стосовно свого здоров'я, безпеки і особистого добробуту в умовах вибору; <i>встановлює</i> залежність між активним способом життя та здоров'ям людини; <i>усвідомлює</i> необхідність збереження і зміцнення свого здоров'я; <i>пояснює</i> наслідки впливу недотримання здорового способу життя на молодий організм на основі аналізу інформації з різних джерел; <i>розробляє</i> план власних дій, визначає мотивацію, адекватно оцінює свої сили, формує корисні звички шляхом систематичності, повторення; <i>визначає</i> і <i>виконує</i> прийнятні для себе дії щодо збереження та зміцнення власного здоров'я.</p>	<p>Людське життя як найвища цінність у сучасному світі. Повноцінний гармонійний розвиток здорової особистості.</p> <p>Що таке здоров'я, як його зберігати і зміцнювати.</p> <p>Цілісний підхід до здоров'я.</p> <p>Складові здоров'я. Вплив способу життя на здоров'я.</p>	<p>Створення мапи думок «Що таке здоров'я?».</p> <p>Запис власних міркувань щодо факторів впливу на здоров'я.</p> <p>Створення лепбуку «Правила здорового способу життя».</p> <p>Практичне завдання: ознайомлення з внутрішньою будовою організму людини – виготовлення моделі-аплікації внутрішніх органів людини.</p> <p>Моделювання впливу шкідливих речовин на людський організм.</p> <p>Навчальний проєкт (орієнтовна тематика): «Здоровим бути модно»; «Марафон здорового харчування»; «Твоє здоров'я – у твоїх руках»; «10 000 кроків на день»; «Що я можу зробити, щоб бути здоровим?».</p>
1.2. Моя безпека під час воєнного стану та надзвичайних ситуацій		
<p><i>Демонструє</i> модель безпечної поведінки згідно з інструкціями і правилами в соціальному і</p>	<p>Принципи безпеки життєдіяльності. Життєві навички, сприятливі для здоров'я, безпеки і</p>	<p>Складання асоціативної схеми за відповідями учнів, асоціації до поняття «безпека».</p>

<p>природному середовищах; <i>вибирає</i> ефективні стратегії прийняття рішень, які були б корисні для власної безпеки і безпеки інших осіб, здоров'я та добробуту;</p>	<p>добробуту. Безпека особистості в сучасному світі. Моя безпека: із чого вона починається? Види безпеки. Безпечна поведінка. Моя формула безпеки.</p>	<p>Вправа на групову взаємодію (артколаж) «Безпека особистості в сучасному світі». Робота в групах «Складання формули безпеки».</p>
<p><i>усвідомлено</i> оцінює небезпеки в щоденному житті;</p>	<p>Безпечне середовище і здоров'я. Природні, техногенні та соціальні небезпеки мирного часу.</p>	<p>Мозковий штурм. Складання інфографіки «Небезпеки».</p>
<p><i>діє за алгоритмом</i> відповідно до інструкцій у небезпечних ситуаціях;</p>	<p>Як вибрати правильні дії в разі надзвичайних ситуацій?</p>	<p>Відпрацювання алгоритму дій під час потрапляння в небезпечну ситуацію.</p>
<p><i>розпізнає</i> імовірні небезпеки воєнного часу;</p>	<p>Небезпеки воєнного часу. Безпека в умовах війни.</p>	<p>Моделювання ситуацій щодо оцінювання ризиків і загроз під час воєнного стану.</p>
<p><i>демонструє</i> модель безпечної поведінки під час повітряної тривоги;</p>	<p>Заходи безпеки під час повітряної тривоги. Як зібрати «тривожний рюкзак».</p>	<p>Робота в групах: збираємо «тривожний рюкзак».</p>
<p><i>знаходить</i> інформацію щодо шляхів евакуації з приміщення, моделей безпечної поведінки при поводженні з вибухонебезпечними предметами в різних джерелах і перевіряє її достовірність;</p>	<p>Шляхи і правила евакуації. Види укриттів. Найбезпечніші місця в будинку, «правило двох стін». Як поводитися, опинившись під завалами. Ознаки вибухонебезпечних предметів (ВНП).</p>	<p>Складання пам'ятки з безпеки поведінки під час евакуації у школі, вдома, на вулиці, у громадському місці. Робота з картками, аналіз попереджувальних знаків.</p>
<p><i>поєднує</i> інформацію, подану в різні способи (словесну, графічну, мультимедійну) у межах власних міркувань щодо безпечної поведінки;</p>	<p>Ідентифікація загроз: міни, боєприпаси, саморобні вибухові пристрої та міни-пастки, набойі.</p>	<p>Робота з картками, аналіз попереджувальних знаків.</p>
<p><i>розпізнає</i> небезпечні ситуації;</p>	<p>Мої дії під час: виявлення вибухонебезпечних предметів; якщо опинились</p>	<p>Моделювання взаємодії з рятувальними службами при виявленні незнайомих чи</p>

<p><i>усвідомлює</i> небезпеку зброї масового ураження; <i>проектую</i> власну поведінку в надзвичайних ситуаціях; <i>надає першу долікарську допомогу</i>, звертається до необхідних служб відповідно до ситуації;</p> <p><i>визначає</i> ступінь складності ушкоджень і травм, надає долікарську допомогу собі та іншим особам у випадку ушкоджень чи травм у межах своїх можливостей;</p> <p><i>приймає</i> рішення щодо надання самопомоги та допомоги іншим особам, звернення до інших осіб чи відповідних служб;</p> <p><i>володіє</i> техніками самоконтролю, які використовуються в екстремальних ситуаціях.</p>	<p>на замінованій території або стали свідком інциденту на мінному полі. Взаємодія з рятувальними службами.</p> <p>Що важливо знати про хімічну та ядерну небезпеку.</p> <p>Домедична допомога при надзвичайних станах.</p> <p>Види та ступінь складності ушкоджень і травм. Способи надання долікарської допомоги. Алгоритм виклику «швидкої допомоги» відповідно до ситуації.</p> <p>Як себе заспокоїти та подолати тривогу (страх).</p>	<p>вибухонебезпечних предметів.</p> <p>Мапа думок «Хімічна та ядерна небезпеки».</p> <p>Створення пам'ятки безпеки.</p> <p>Моделювання ситуації виклику «швидкої допомоги».</p> <p>Відпрацювання навичок самопомоги при забиттях; зупинення незначної кровотечі, обробка подряпин, невеликих ран.</p> <p>Складання інструкції з надання домедичної допомоги при кровотечі.</p> <p>Вправа для зниження стресу «Чотири стихії».</p>
--	--	---

1.3. Безпека в побуті

<p><i>Розпізнає</i> ймовірні небезпеки природного, техногенного, соціального характеру й побутового походження;</p> <p><i>поводиться</i> з дотриманням правил безпеки у небезпечних ситуаціях побутового характеру; <i>аналізує</i> найпоширеніші причини виникнення пожеж;</p> <p><i>обґрунтовує</i> необхідність власної відповідальності за поведінку в побуті та громадських місцях;</p>	<p>Пожежна безпека. «Трикутник вогню». Поради рятувальників щодо дотримання правил пожежної безпеки. Виклик рятувальних служб.</p> <p>Пожежна безпека в побуті та на природі. Правила розпалювання багаття.</p> <p>Що необхідно робити, якщо в будинку, квартирі або школі сталася пожежа? Алгоритм дій під час пожежі в громадському приміщенні.</p> <p>Дії, які не можна робити</p>	<p>Відпрацювання алгоритмів виклику рятувальних служб.</p> <p>Розв'язування ситуаційних завдань щодо пожежних небезпек.</p> <p>Відпрацювання алгоритму дій під час пожежі в громадському місці.</p> <p>Ознайомлення із засобами гасіння пожежі.</p>
--	---	---

<p><i>розпізнає</i> знаки пожежної безпеки;</p> <p><i>наводить</i> приклади ситуацій, у яких можна отруїтися чадним газом;</p> <p><i>толерантно</i> обстоює власну позицію, звертає увагу на спільні й різні думки учасників дискусії;</p> <p><i>розпізнає</i> побутові небезпеки, що становлять загрозу для життя та здоров'я;</p> <p><i>пояснює</i> послідовність дій у небезпечній ситуації побутового походження; <i>обґрунтовує</i> необхідність власної відповідальності за поведінку в побуті;</p> <p><i>моделює</i> послідовність дій у разі небезпечної ситуації на дорозі;</p> <p><i>розпізнає</i> приклади поведінки, дружньої до навколишнього середовища; <i>моделює</i> взаємозв'язки між організмом людини і навколишнім середовищем;</p> <p><i>досліджує</i> чинники, що впливають на стан здоров'я і розвиток організму;</p> <p><i>аналізує</i> свої вчинки та вчинки однолітків під час небезпечних ситуацій упродовж перебування на природі; <i>обґрунтовує</i> необхідність власної відповідальності за поведінку в довкіллі.</p>	<p>під час пожежі.</p> <p>Правила безпечного поведіння з піротехнічними виробами.</p> <p>Моя безпека в побуті. Небезпеки в моєму будинку.</p> <p>«Будь у безпеці на дорозі»: правила дорожнього руху для велосипедистів. Безпечна дорога. Будь помітним на дорозі.</p> <p>Екологічна безпека. Забруднення довкілля: наслідки для життя та здоров'я. Як зберегти природне середовище.</p> <p>Безпека поведінки в довкіллі.</p> <p>Відпочинок на природі. Правила безпечної поведінки під час відпочинку.</p> <p>Безпека взаємодії з дикими і бездомними тваринами.</p>	<p>Інценування евакуації зі шкільного кабінету.</p> <p>Моделювання алгоритму дій під час пожежі вдома.</p> <p>Розгляд наслідків недотримання правил поведіння з піротехнічними виробами.</p> <p>Складання пам'ятки «Як поводитися під час пожежі».</p> <p>Мапа думок «Небезпеки в побуті».</p> <p>Моделювання ситуації несправності газової плити. Складання пам'ятки щодо безпечної поведінки вдома.</p> <p>Виготовлення флікерів-відбивачів.</p> <p>Проект відеороботи «Позитивний приклад використання дітьми та молоддю світлоповертальних елементів».</p> <p>Екологічний квест «Твоя екологічна безпека» .</p> <p>Робота в групах. Аналіз карток. Моделювання ситуації небезпек у довкіллі.</p>
---	---	--

Модуль 2. Психосоціальне благополуччя

2.1. Особистий і суспільний добробут

<p><i>Розуміє</i> зміст понять «психічне» та «емоційне» здоров'я;</p> <p><i>розуміє і визначає</i> свої потреби, бажання, інтереси й цілі;</p> <p><i>пояснює</i> значення здоров'я, безпеки і добробуту людини для її успішного майбутнього;</p> <p><i>висловлює</i> бажання пізнавати нове без шкоди для здоров'я;</p> <p><i>усвідомлює</i> власну/соціальну ідентичність та почуття власної гідності;</p> <p><i>усвідомлює</i> наслідки впливу стресу на стан здоров'я;</p> <p><i>розуміє</i> поняття «конфлікт», знає його види;</p> <p><i>досягає</i> ефективного спілкування, виявляючи повагу до особистого простору інших осіб, для організації ефективної спільної діяльності, задоволення власних потреб і потреб інших осіб;</p> <p><i>діє ефективно</i> з метою реалізації короткострокових цілей для досягнення успіху та задоволення власних потреб і потреб інших осіб;</p> <p><i>толерантно</i> й коректно ставиться до відмінностей інших осіб;</p> <p><i>усвідомлює</i> взаємозв'язок між думками і почуттями; значення розвитку навичок позитивного мислення,</p>	<p>Психічне благополуччя. Емоційне здоров'я і його роль у житті людини.</p> <p>Особистий і суспільний добробут.</p> <p>Психологічна стійкість та її розвиток. Від чого залежить психологічна стійкість людини?</p> <p>Права дитини в Україні.</p> <p>Що необхідно для фізичного, психічного, емоційного здоров'я.</p> <p>Шляхи зміцнення здоров'я.</p> <p>Стрес. Наслідки стресу для організму.</p> <p>Розв'язання конкретних проблем. Конфлікт. Типи конфліктів. Як можливо уникнути конфлікту?</p> <p>Позитивне мислення. Оптимізм. Шкідливі та корисні думки.</p> <p>Планування майбутнього. Навчаємося позитивно мислити. Як позбутися шкідливих думок?</p> <p>Плануємо своє майбутнє. Мої потреби та плани на майбутнє.</p> <p>Соціальна взаємодія. Соціальна мережа контактів.</p> <p>Що таке особистий простір і чому він важливий.</p>	<p>Асоціативна карта «Психічне благополуччя».</p> <p>Вправа «Позитивні думки».</p> <p>Техніки саморегуляції. Вправа «Безпечне місце».</p> <p>Ознайомлення зі статтями Концепції про права дитини Організації Об'єднаних Націй. Вправа «Види здоров'я».</p> <p>Гра «Долаємо стрес разом».</p> <p>Вправа «Я, ми та здоров'я». Бесіда «Види конфліктів».</p> <p>Вправа «Розв'язання конфліктів».</p> <p>Гра «Крамничка приємних слів».</p> <p>Анкетування «Визначаємо власні потреби».</p> <p>Бесіда «Минуле, сьогодні, майбутнє».</p> <p>Вправа «Думки та почуття». Ментальна карта мого майбутнього.</p> <p>Створення схеми «Мій особистий простір».</p>
---	--	---

<p>уміння планувати позитивне майбутнє;</p> <p><i>розрізняє</i> складники особистого простору (інтимний, соціальний, публічний), поважає свій і чужий особистий простір під час спілкування;</p> <p><i>застосовує</i> вербальні й невербальні засоби спілкування для конструктивної комунікації;</p> <p><i>усвідомлює</i> значення справжньої дружби;</p> <p><i>розуміє</i> роль соціальних контактів у житті людини.</p>	<p>Теорія Хола про особистий простір.</p> <p>Відновлення стосунків, соціальне оточення, соціальні контакти.</p> <p>Друг, дружба. Чому важливе соціальне оточення для людини?</p>	<p>Бесіда «Хто такий друг».</p> <p>Вправа «Мережа соціальних контактів».</p> <p>Малюнок «Мій друг».</p> <p>Вправа «Словесний портрет мого друга».</p>
---	--	---

2.2. Навігація в сучасному інформаційному просторі

<p><i>Орієнтується</i> в сучасному інформаційному просторі, <i>розуміє</i> інформацію, написану (передану) в різний спосіб;</p> <p><i>виявляє</i> приховану й очевидну інформацію;</p> <p><i>висловлює</i> припущення, доводить надійність аргументів, підкріплюючи власні висновки цитатами й фактами;</p> <p><i>використовує</i> надійні джерела інформації;</p> <p><i>розпізнає</i> фейки у соціальних мережах.</p>	<p>Безпека спілкування в інтернеті.</p> <p>Навіщо сучасній людині критичне мислення?</p> <p>Засоби масової інформації та інші постачальники інформації (бібліотеки, музеї, інтернет).</p> <p>Фактчекінг різних видів контенту. Що таке маніпуляція?</p> <p>Фейк як механізм інформаційної маніпуляції: ознаки та загрози. Застосування інструментів перевірки інформації на практиці.</p> <p>Етика соціальних мереж. Основи кібербезпеки.</p>	<p>Медіагра «Ти мені віриш чи ні?».</p> <p>Аналіз новин із телефону, журналістський сюжет.</p> <p>Медіагра «Екранізація»: інсценування невеликих фрагментів із фільмів, телевізійних програм, рекламних роликів.</p> <p>Рольова гра-імпровізація «Випуск новин».</p> <p>Як спілкуватися в інтернеті: чеклист користувача.</p> <p>Вправа «Створення сторінки в соціальних мережах».</p>
--	---	--

Модуль 3. Добробут та моя підприємливість

3.1. Зростаю патріотом

<p><i>Усвідомлює</i> власну/соціальну ідентичність та почуття власної гідності;</p> <p><i>виявляє</i> повагу до своєї держави, нації та національних традицій;</p>	<p>Патріотизм. Національна свідомість.</p> <p>Національні/сімейні традиції, звичаї. Основні риси українського народу.</p>	<p>Створення та обговорення повідомлень «Унікальність кожного народу. Унікальність українського народу».</p> <p>Розроблення проєкту «Хто ми є».</p>
--	---	---

<p><i>виявляє повагу до Конституції України, Законів України, державної символіки;</i></p> <p><i>виявляє толерантне ставлення до інших народів, культур і традицій, шанобливо ставиться до їхніх традицій та звичаїв;</i></p> <p><i>розпізнає добродійну діяльність;</i> <i>оперує поняттями «добродійність», «волонтерство», «волонтер»;</i> <i>виявляє чуйність до осіб, які потребують допомоги.</i></p>	<p>Мої сімейні традиції.</p> <p>Взаємодопомога як спосіб життя: що потрібно знати про волонтерство.</p> <p>Супергероєм може стати кожен.</p>	<p>Створення лепбуку «Мої сімейні традиції».</p> <p>Творчий проєкт «Мій родовід-моє коріння».</p> <p>Акції пам'яті.</p> <p>Складання «хмари слів» «Волонтерський рух».</p> <p>Дослідження волонтерського руху рідного краю.</p>
---	--	---

3.2. Моя підприємливість

<p><i>Вирішує, як діяти у повсякденних життєвих ситуаціях із користю для здоров'я, безпеки та добробуту;</i></p> <p><i>складає перелік продуктів харчування, спожитих упродовж дня, аналізує їхню корисність та вартість;</i></p> <p><i>аналізує взаємозв'язок між потребами людини та обмеженістю природних ресурсів планети;</i></p> <p><i>обґрунтовує обмеженість ресурсів (зокрема часу, здоров'я, фінансів);</i></p> <p><i>пропонує рішення щодо економії грошей, матеріальних цінностей та ощадливого ставлення до природних ресурсів;</i></p>	<p>Я – підприємливий. Практична кмітливність.</p> <p>«Потреби – інтереси – цінності».</p> <p>Фактори, що визначають потреби людей.</p> <p>Культура споживання. Задоволення власних потреб. Вибір речей та продуктів харчування. Правила відповідального споживача.</p> <p>Потреби людини й обмеженість природних ресурсів.</p> <p>Мої потреби, бажання, інтереси та цілі.</p> <p>Фінансова грамотність. Обчислюємо та аналізуємо родинний бюджет.</p> <p>Символи, пов'язані з грошима. Види прибутку для сімей.</p>	<p>Вправа: аналіз дій героїв мультфільмів, встановлення їхньої мотивації для досягнення мети.</p> <p>Вправа: «Витрати та заощадження».</p> <p>Інфографіка «Правила відповідального споживача».</p> <p>Проєкт «Сортуємо сміття правильно».</p> <p>Складаємо власний бюджет на місяць.</p>
--	---	--

<p><i>генерує</i> нові ідеї, аналізує, ухвалює оптимальні рішення щодо правил користування грошима;</p> <p><i>приймає</i> рішення у сфері фінансових операцій, знає складові власного бюджету;</p> <p><i>пояснює</i> потенціал фінансових ресурсів;</p> <p><i>розпізнає</i> поняття «родинний бюджет», «фінансові ресурси», «доходи», «видатки».</p>	<p>Як підприємливість може допомогти у майбутньому.</p> <p>«Майстерня майбутнього».</p> <p>Як бути успішним?</p>	<p>Есе на тему: «Чи всі люди мають бути підприємливими?».</p> <p>Малюємо портрет «Я у майбутньому».</p> <p>Вправа «Сходінки до успіху».</p>
--	--	---

3.2. Очікувані результати, пропонований зміст інтегрованого курсу, види навчальної діяльності, 6 клас

Очікувані результати	Пропонований зміст інтегрованого курсу	Види навчальної діяльності
Модуль 1. Безпека в соціумі та громадське здоров'я		
1.1. Вплив соціального середовища на безпеку життєдіяльності		
<p><i>Визначає</i> своє місце в соціумі;</p> <p><i>усвідомлює</i> важливість дотримання принципів безпеки поведінки в соціумі;</p> <p><i>усвідомлює</i> поняття «безпека», «небезпека»;</p> <p><i>розпізнає</i> можливі небезпеки природного, техногенного, соціального характеру і побутового походження;</p> <p><i>діє</i> за алгоритмом відповідно до інструкцій поведіння в небезпечних ситуаціях;</p>	<p>Соціальне середовище і людина. Що належить до соціального середовища.</p> <p>Які небезпеки є навколо мене? Класифікація та причини виникнення надзвичайних ситуацій мирного і воєнного часу. Основні принципи порятунку і захисту людей у надзвичайних ситуаціях.</p> <p>Сигнали оповіщення населення про надзвичайну ситуацію.</p> <p>Правила безпеки: знаю та дотримуюся.</p> <p>Аналізую і прогножую власну безпечну поведінку.</p> <p>Комендантська година: що варто знати?</p>	<p>Створення мапи думок «Що таке соціум?».</p> <p>Асоціативний куш «Безпека в соціумі».</p> <p>Занотовування власних міркувань щодо небезпек у реальному житті.</p> <p>Вправа «Допоможімо». Аналіз ситуацій.</p> <p>Моделювання алгоритму дій під час настання небезпечної ситуації.</p> <p>Складання пам'ятки щодо дій при настанні небезпечної ситуації.</p> <p>Складання чеклиста «Правила поведінки під час комендантської години».</p>

<p><i>розрізняє</i> види та усвідомлює ризики воєнного часу;</p> <p><i>демонструє</i> прихильність до безпечних і корисних практик поведінки, які зменшують ризики для життя і здоров'я або запобігають їм;</p> <p><i>знає та дотримується</i> основних правил поведінки з вибухонебезпечними речовинами;</p> <p><i>діє</i> за інструкцією (алгоритмом) поведінки в разі виникнення небезпечних ситуацій, пов'язаних із вибухонебезпечними предметами, використовуючи інформацію, що міститься в тексті інструкції;</p> <p><i>усвідомлює</i> небезпеку, яку становить радіаційно-хімічна загроза;</p> <p><i>оцінює</i> надійність різних джерел інформації (засоби масової інформації, реклама, соціальні мережі тощо);</p> <p><i>прогнозує</i> наслідки своїх дій для власної безпеки та безпеки інших осіб, здоров'я і добробуту;</p> <p><i>діє</i> відповідно до правил поведінки під час радіаційно-хімічної загрози;</p> <p><i>володіє</i> практичними навичками користування засобами зв'язку для інформування відповідних служб (рятувальних, аварійних) і звернення по допомогу в небезпечних ситуаціях;</p>	<p>Ризики воєнного часу. Поняття про ризик. Виправдані і невинуваті ризики.</p> <p>Захист життя і здоров'я під час обстрілів та перебування поблизу зони бойових дій.</p> <p>Попередження ризиків від вибухонебезпечних предметів.</p> <p>Радіаційно-хімічна загроза. Шляхи і правила евакуації.</p> <p>Допомога поряд: як звернутися по допомогу?</p> <p>Як допомогти собі й іншим в разі небезпеки.</p> <p>Перша допомога при різних</p>	<p>Проект «Небезпеки, які спричиняють війни».</p> <p>Розв'язування ситуативних завдань.</p> <p>Аналіз алгоритму дій у разі небезпеки від вибухонебезпечних предметів.</p> <p>Створення лепбуку «Мої дії у разі радіаційно-хімічної загрози: коли тривога застала вдома, на вулиці, у громадському місці».</p> <p>Моделювання алгоритму дій під час радіаційно-хімічної загрози.</p> <p>Ситуативна гра: «Відпрацювання навичок дій надання самопомоги при різних травмах».</p> <p>Виготовлення брошури з номерами екстрених служб.</p>
--	--	---

<p><i>приймає</i> рішення щодо надання самопомоги і допомоги іншій особі в ситуаціях, пов'язаних із наданням домедичної допомоги;</p> <p><i>надає</i> першу долікарську допомогу, звертається до необхідних служб відповідно до ситуації;</p> <p><i>володіє</i> техніками психоемоційного самоконтролю;</p> <p><i>усвідомлює</i> небезпеки на дорозі;</p> <p><i>аналізує</i> негативний вплив недотримання правил безпеки поведінки на дорозі на власне життя;</p> <p><i>демонструє</i> модель безпечної поведінки на дорозі та в громадському транспорті;</p> <p><i>діє</i> за алгоритмом відповідно до інструкцій у небезпечних ситуаціях;</p> <p><i>протидіє</i> проявам агресії та неповаги щодо власної безпеки;</p> <p><i>вміє</i> оцінити небезпечну ситуацію та знає конкретні дії, що допоможуть заспокоїтися;</p> <p><i>усвідомлює</i> небезпеку, яку становить пожежа;</p> <p><i>розуміє</i> важливість професії пожежника;</p> <p><i>володіє</i> практичними навичками поведінки в разі пожежної небезпеки;</p> <p><i>розпізнає</i> ймовірні небезпеки природного походження;</p>	<p>непередбачуваних випадках.</p> <p>Види кровотеч: першочергові дії. Види травм та забоїв.</p> <p>Уміння допомогти іншій людині.</p> <p>Вміст аптечки.</p> <p>Долаємо паніку: самоконтроль у надзвичайних ситуаціях.</p> <p>Безпека пішохода. Як уберегти своє життя на дорозі. Моя безпечна поведінка під час подорожей та відпочинку. Я – велосипедист/велосипедистка, учасник/учасниця руху. Моя безпека на залізничному переїзді.</p> <p>Небезпеки на дорозі.</p> <p>Правила безпеки поведінки в громадському транспорті.</p> <p>Небезпека від вогню. Школа пожежників.</p> <p>Небезпеки природного</p>	<p>Руханка «Самодопомога».</p> <p>Відпрацювання навичок техніки заземлення.</p> <p>Дослідження «Як колір одягу впливає на видимість пішохода в темряві».</p> <p>Проект «Зроби себе видимим на дорозі», виготовлення флікерів.</p> <p>Аналіз небезпечних ситуацій на дорозі.</p> <p>Дослідження «Види громадського транспорту». Рольова гра «Я – пасажир».</p> <p>Моделювання безпечної та етичної поведінки під час конфліктної ситуації в громадському транспорті.</p> <p>Робота з картками. Складання poradnika для друзів «Пожежна безпека вдома», «Пожежна безпека в громадському місці».</p> <p>Моделювання ситуації «Пожежа у школі».</p> <p>Гра «Крокодил безпеки».</p> <p>Проект «Дослідження</p>
---	--	---

<p><i>поводиться</i> безпечно у природному середовищі; <i>усвідомлює</i> наслідки забруднення довкілля для життя і здоров'я людини.</p>	<p>середовища. Наслідки забруднення довкілля для життя і здоров'я людини. Способи збереження природного середовища.</p>	<p>небезпек у довкіллі». Створюємо кластер на тему «Як зберегти природне середовище».</p>
<p>1.2.Що для мене є громадське здоров'я?</p>		
<p><i>Досліджує</i> та приймає зважені рішення, що впливають на здоров'я організму;</p> <p><i>вирізняє</i> та <i>приймає</i> вікові зміни в організмі як ознаку здоров'я та розвитку;</p> <p><i>досліджує</i> та <i>обговорює</i> чинники, що впливають на стан здоров'я і розвиток організму, зокрема профілактичні заходи стосовно інфекційних і неінфекційних захворювань;</p> <p><i>розпізнає</i> небезпеки, пов'язані з інфекціями; <i>оцінює</i> надійність різних джерел інформації щодо інфекційних захворювань;</p> <p><i>володіє</i> інформацією щодо правильного харчування; <i>усвідомлює</i> наслідки неправильного харчування, обґрунтовує наслідки вибору продуктів харчування для здоров'я;</p> <p><i>пояснює</i> вибір власних альтернатив і рішень з огляду на вплив зовнішніх чинників; <i>виявляє</i> зацікавлення до тривалої систематичної діяльності (хобі, спорт,</p>	<p>Права дитини. Право на здоров'я та повноцінне життя. Захист здоров'я населення.</p> <p>Вікові зміни й особиста гігієна в підлітковому віці.</p> <p>Яку небезпеку становлять інфекційні захворювання?</p> <p>Інфекції, що передаються через кров. ВІЛ-інфекція і СНІД.</p> <p>Профілактика неінфекційних захворювань.</p> <p>Мій раціон харчування. Формула корисного ланч-боксу.</p> <p>Рухова активність і здоров'я.</p>	<p>Дослідження складових громадського здоров'я. Асоціативний куц «Права дитини».</p> <p>Складання інфографіки «Вікові зміни організму».</p> <p>Мапа думок «Що таке карантин? Коли він необхідний?».</p> <p>Дискусія: «Вакцинація. За чи проти?».</p> <p>Створення пам'ятки «Як уберегти себе від інфекції».</p> <p>Збір медіаінформації про інфекційні захворювання та вакцинацію.</p> <p>Створення лепбуку «Мої дії у разі карантину».</p> <p>Проектна робота: «ВІЛ/СНІД. Ти повинен це знати!».</p> <p>Модельовання впливу проблеми ожиріння на молодий організм.</p> <p>Гра «Корисна їжа».</p> <p>Проект «Шкільний ланч-бокс».</p> <p>Виконання руханки.</p>

<p>мистецтво, навчання тощо) й наполегливість у досягненні мети.</p>		
<p>Модуль 2. Психосоціальне благополуччя</p>		
<p>2.1. Психічна і духовна складові здоров'я</p>		
<p><i>Усвідомлює</i> своє призначення і розуміє сенс життя, прийняття загальнолюдських цінностей, долученості до культурної спадщини людства;</p> <p><i>розуміє</i> особливості психічного розвитку особистості;</p> <p><i>аналізує і визначає</i> різні аспекти способу життя, що дарують користь і задоволення (радість) як складники повноцінного життя;</p> <p><i>усвідомлено</i> підходить до прийняття рішень та формування корисних для здоров'я звичок;</p> <p><i>визначає</i> прагнення і потреби у сфері власного особистісного розвитку та навчання;</p> <p><i>прогнозує</i> наслідки шкідливих звичок на власний організм;</p> <p><i>дотримується</i> алгоритму прийняття зважених рішень;</p> <p><i>відстежує</i> власний поступ у навчанні і висловлює бажання пізнавати нове без шкоди для здоров'я;</p> <p><i>усвідомлено</i> ставиться до власного майбутнього;</p> <p><i>вміє</i> долати невдачі, керувати стресами;</p> <p><i>володіє</i> техніками психологічної стійкості;</p> <p><i>розуміє</i> поняття «стрес», «емоції», «психоемоційна</p>	<p>Гармонійний розвиток особистості. Складові здорової успішної особистості.</p> <p>Які є потреби в людини, види потреб. Як навчитися правильно робити вибір.</p> <p>Корисні й шкідливі звички. Вплив звичок на здоров'я.</p> <p>Самооцінка, її адекватність та способи поліпшення. Види самооцінки. Як самооцінка впливає на якість життя?</p> <p>Навіщо людині критичне мислення? Мотивація до навчання – ключ до життєвого успіху.</p> <p>Як навчитися вчитися. Крокуємо сходами навчання до успіху. Формула успіху.</p> <p>Видатні українці в історії країни.</p> <p>Психологічна стійкість людини. Як бути психологічно стійким? Практика реурсності.</p> <p>Що таке стрес? Контролюємо свої емоції. Правила психоемоційної гігієни.</p> <p>Як усвідомлено приймати рішення. Види рішень. Алгоритм прийняття зважених рішень. Рішення, важливі для здорового та безпечного життя.</p> <p>Вплив психоактивних речовин на здоров'я. Вплив однолітків на</p>	<p>Арттерапевтична вправа «Особистість у соціумі».</p> <p>Моделювання ситуації прийняття зважених рішень.</p> <p>Створення плану дій щодо формування корисної звички.</p> <p>Написання твору-роздуму: «Навіщо потрібно вчитися?».</p> <p>Інфографіка «Складові успішного навчання»; Вправа: розроблення кроків (дій) до успішного майбутнього.</p> <p>Обговорення: «Яке моє джерело сили?».</p> <p>«Мапа думок»: поняття «Стрес». Складаємо пам'ятку «Правила психоемоційної гігієни».</p> <p>Моделювання проблемних ситуацій.</p> <p>Відпрацювання алгоритму дій у разі психологічного</p>

<p>гігієна»; <i>усвідомлює</i> небезпечність вживання психоактивних речовин;</p> <p><i>розрізняє</i> достовірну та фейкову інформацію про психоактивні речовини;</p> <p><i>досліджує</i> позитивні й негативні соціальні впливи.</p>	<p>формування особистості. Протидія тиску і маніпуляціям.</p>	<p>тиску.</p>
<p>2.2. Соціальна інтеграція</p>		
<p><i>Розуміє</i> своє місце в соціумі;</p> <p><i>пояснює</i>, що здоров'я і добробут є підґрунтям успішного майбутнього;</p> <p><i>визначає</i> характеристики особистого й суспільного добробуту;</p> <p><i>дотримується</i> етики спілкування;</p> <p><i>усвідомлює</i> важливість навчання;</p> <p><i>здатен/здатна аналізувати</i> проблеми та приймати зважені рішення, контролювати емоції у конфліктних ситуаціях;</p> <p><i>аналізує</i> переваги і недоліки різних стилів спілкування;</p> <p><i>упевнено</i> поводить себе в різних життєвих ситуаціях;</p> <p><i>виявляє</i> толерантність до смаків і поглядів інших;</p> <p><i>розпізнає</i> прояви фізичного і психологічного насилля;</p> <p><i>досліджує та обговорює</i> ситуації булінгу, кібербулінгу, визначає джерела допомоги жертвам булінгу;</p> <p><i>здатний/здатна</i> звертатися по допомогу до інших осіб;</p>	<p>Соціальна інтеграція. Безпека в соціальному середовищі.</p> <p>Навички спілкування. Значення упевненої поведінки для здоров'я. Що таке фабінг і чому він небезпечний.</p> <p>Види стосунків. Стосунки в родині, класі, соціумі.</p> <p>Конфлікти: учасники та ролі. Поняття про конфлікт. Види конфліктів. Шляхи подолання конфліктних ситуацій. Як подолати шлях від конфлікту до порозуміння.</p> <p>Самоконтроль у конфліктних ситуаціях.</p> <p>Стосунки з однолітками. Підліткові компанії. Ознаки дружніх, недружніх і небезпечних компаній.</p> <p>Булінг та відповідальність за його вчинення. Ознаки булінгу і кібербулінгу.</p> <p>Способи протидії агресії та насиллю у підлітковому середовищі. Техніки заземлення та самоконтролю.</p>	<p>Обговорення ситуацій.</p> <p>Робота в парах: вправа з картками.</p> <p>Вправа «Позитивні думки».</p> <p>Відпрацювання навичок упевненої поведінки в життєвих ситуаціях.</p> <p>Складання плану покращення міжособистісних стосунків.</p> <p>Моделювання ситуації із конструктивним розв'язанням конфліктів. Написання есе «Я та мої друзі».</p> <p>Відпрацювання навичок самоконтролю в конфліктних ситуаціях.</p> <p>Спільна робота над правилами в учнівському середовищі.</p>

<p><i>усвідомлено</i> вибирає коло спілкування, яке сприяє здоров'ю; <i>здатний/здатна</i> до самоконтролю, <i>володіє</i> техніками заземлення та самоконтролю.</p>		
2.3. Безпека в мережі інтернет		
<p><i>Орієнтується</i> в сучасному інформаційному просторі, <i>розуміє</i> інформацію, записану (передану) в різний спосіб; <i>виявляє</i> приховану й очевидну інформацію;</p> <p><i>використовує</i> надійні джерела інформації;</p> <p><i>розуміє</i> зміст понять «кібербезпека», «номофобія», «фейк»; <i>знає</i>, як діяти та де можна отримати допомогу в разі потрапляння в небезпечні ситуації у соціальних мережах;</p> <p><i>розпізнає</i> фейки в соціальних мережах;</p> <p><i>усвідомлює</i> вплив надмірного часу, проведеного онлайн, на власний організм.</p>	<p>Критичне мислення: чому необхідно бути медіаграмотним.</p> <p>Безпечне спілкування в інтернеті.</p> <p>Приховані ризики і загрози інтернету.</p> <p>«Золоте» правило інтернету. «Тривожна валіза» із кіберзахисту.</p> <p>Контент, що шкодить, кібербулінг та онлайн-грумінг – як захистити дитину.</p> <p>Дезінформація та правила реагування на неї. Реклама навколо нас.</p> <p>Надмірний час онлайн: ознаки, ризики.</p> <p>Номофобія – хвороба XXI століття.</p>	<p>Кроссенс «Медіаграмотність».</p> <p>Вправа: збираємо «тривожну валізу» з кіберзахисту.</p> <p>Створення сюжету для соціальних мереж.</p> <p>Малюємо комікс.</p> <p>Розроблення плану із протидії кібербулінгу.</p> <p>Аналіз онлайн-реклам.</p> <p>Розроблення алгоритму дій щодо поведінки з дезінформацією.</p> <p>Вправа: щоденник екранного часу.</p> <p>Акція «День без телефону».</p>
Модуль 3. Добробут і підприємливість		
3.1. Мій внесок у суспільний добробут		
<p><i>Утвердження</i> у свідомості і почуттях патріотичних цінностей, переконань та поваги до культурного й історичного минулого України;</p> <p><i>усвідомлює</i>, що створення цінності (безпеки, здоров'я і добробуту) має ґрунтуватися на засадах соціальної</p>	<p>Суспільний добробут. Складники суспільного добробуту. Від чого залежать особистий і суспільний добробут.</p> <p>Громада та моє місце в ній. Відповідальність за свої дії в повсякденному житті нашої громади.</p> <p>Життєві цінності. Родинні</p>	<p>«Хмара слів»: «громада», «суспільний добробут».</p> <p>Вправа «Планування заходів на користь класу, школи, громади».</p> <p>Проект «Ми – українці».</p> <p>Проект дослідження «Кращі громади рідного краю».</p>

<p>справедливості;</p> <p><i>розуміє</i> престижність військової служби, демонструє ставлення до військовослужбовця як захисника України, героя;</p> <p><i>вирізняє</i> ознаки добродієвості;</p> <p><i>ідентифікує</i> способи і можливість здійснення добродієвості;</p> <p><i>розуміє</i> поняття «безкорисна допомога»;</p> <p><i>виявляє</i> чуйність до осіб, які потребують допомоги;</p> <p><i>пояснює</i> значення волонтерського руху в Україні.</p>	<p>цінності. Цінності українського народу.</p> <p>Які я маю права. Сутність громадянського і конституційного обов'язку в Україні.</p> <p>Патріотизм. Правова культура. Національна пам'ять.</p> <p>Гуманність; чуйність; повага до ідей інших осіб; підтримка осіб з інвалідністю.</p> <p>Повага до живих істот; співчуття; протидія жорстокому поводженню з тваринами.</p> <p>Волонтерство. Волонтерський рух в Україні. Роль волонтерства в умовах війни.</p>	<p>Бесіда «Твої права та обов'язки».</p> <p>Акції пам'яті захисників України.</p> <p>Перегляд відеороликів про видатні досягнення дітей з особливими освітніми потребами.</p> <p>Проект «Як допомогти безпритульним тваринам».</p> <p>Бесіда «Волонтерство в умовах війни».</p> <p>Есе на тему волонтерської діяльності.</p>
--	---	--

3.2. Підприємливість і фінансова грамотність

<p><i>Оперує</i> основними економічними поняттями (гроші, зайнятість, підприємництво тощо);</p> <p><i>розрізняє</i> та зазначає законні джерела доходів для свого віку; вміє раціонально розпоряджатися власними грошима;</p> <p><i>розуміє</i> вагу зусиль, докладених дорослими, для отримання доходів;</p> <p><i>вирізняє</i> чинники фінансового становища, які мають позитивний вплив на здоров'я і добробут;</p> <p><i>аналізує</i> взаємозв'язок між потребами людини та</p>	<p>Розвиток самооцінки, відповідальності та успіху у житті. «Договір успіху. Повага. Активність. Лідерство».</p> <p>Ділова активність: що таке підприємливість.</p> <p>Підприємець та його роль у ринковій економіці. Самооцінка підприємницьких якостей.</p> <p>Підприємливість в умовах воєнного стану.</p> <p>Фінансова безпека.</p> <p>Природне середовище як ресурс. Людина, дружба до природи.</p>	<p>Вправа «Портрет людини-господаря».</p> <p>Завдання: «Як приймати рішення про придбання товару або послуги?».</p> <p>Як зібрати кошти для допомоги ЗСУ.</p> <p>Розгляд кейсів щодо ощадливого використання ресурсів.</p> <p>Мапа думок «Що ми можемо зробити для збереження природи вже сьогодні?».</p> <p>Робота над проектом</p>
---	--	--

<p>обмеженістю ресурсів; усвідомлено ставиться до збереження природних ресурсів і довкілля; визначає потребу ощадливого використання ресурсів і повторної переробки вторинної сировини.</p>	<p>Раціональне природокористування і економія ресурсів. Культура споживання та поведінка відповідального споживача.</p>	<p>«Заощадження при сплаті за комунальні послуги у моїй родині». «Вернісаж ідей»: «Друге життя» побутових речей». Моделювання дій при відвідуванні супермаркету. Створення творчого продукту про правила поведінки відповідального споживача.</p>
---	---	---

ПРИКІНЦЕВА ЧАСТИНА

Результати навчальних досягнень здобувачів освіти з інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» підлягають оцінюванню, зорієнтованому на розвиток ключових компетентностей і наскрізних умінь, та вимоги до обов'язкових результатів навчання в соціальній і здоров'язбережувальній освітній галузі, що визначені Державним стандартом базової середньої освіти.

Педагогічним працівникам закладу освіти необхідно врахувати, що Міністерством освіти і науки України визначено основні види оцінювання результатів навчання учнів і учениць: формувальне оцінювання, підсумкове оцінювання та державна підсумкова атестація. Педагогічна рада закладу загальної середньої освіти узгоді прийняти рішення про оцінювання результатів навчання відповідно до вимог освітньої програми закладу освіти.

Кількість годин на вивчення інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» у 5–6 класах відповідає рекомендаціям, визначеним Типовою освітньою програмою, затвердженою наказом Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 р. № 235 «Про затвердження типової освітньої програми для 5–9 класів закладів загальної середньої освіти» та наказом Міністерства освіти і науки України від 09.08.2024 р. № 1120 «Про внесення змін до типової освітньої програми для 5–9 класів закладів загальної середньої освіти».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Державний стандарт базової середньої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#n16>.
2. Державний стандарт початкової освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF#Text>.

3. Закон України про освіту (2017). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
4. Закон України «Про повну загальну середню освіту». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
5. Ключові компетентності для навчання протягом життя (Рамкова програма щодо оновлених ключових компетентностей для навчання протягом життя) [Електронний ресурс]. URL : <http://dlse.multycourse.com.ua/ua/page/15/53>
6. Про Національну стратегію розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі. Указ Президента України № 195/2020. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/195/2020#Text>.
7. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80>.
8. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 7 квітня 2023 р. № 301-р «Про схвалення Концепції безпеки закладів освіти». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/301-2023-%D1%80#Text>.
9. Нова українська школа. URL : <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>.
10. Нова українська школа: концептуальні засади реформування нової української школи [Електронний ресурс]. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
11. Методичні рекомендації для розроблення модельних навчальних програм (лист Міністерства освіти і науки України від 24.03.2021 № 4.5/637-21). URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/03/25/metod.pdf>
12. Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 № 235 «Про затвердження типової освітньої програми для 5–9 класів закладів загальної середньої освіти». URL : <https://is.gd/UIKEPE>
13. Указ Президента України № 195/2020 «Про Національну стратегію розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі» [Електронний ресурс]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/195/2020#Text>
14. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 7 квітня 2023 р. № 301-р «Про схвалення Концепції безпеки закладів освіти» [Електронний ресурс]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/301-2023-%D1%80#Text> .
15. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року [Електронний ресурс]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80> .